

Representantskapsmøte 2005 i Sør-Varanger

Representantskapsmøtet 2005 ble avholdt på Svanvik folkehøyskole i Sør-Varanger 10.–11. juni 2005. Leder for Finnmark avdeling, Jørgen Dahl, ønsket velkommen til fylket og Sør-Varanger.

Sak I. Konstituering

Representantskapets ordfører, Sigrid Lindstad, erklærte representantskapsmøtet 2005 for lovlig satt.

Oppnevning av resolusjonskomité: Hovedstyret foreslo følgende kandidater: Karl Gervin (hovedstyret – leder), Leif Jæger (Bergen og Hordaland avdeling), Jørgen Dahl (Finnmark avdeling) og John-Arne Balto (hovedadministrasjonen), sekretær

Vedtak:

Hovedstyrets forslag vedtatt ved akklamasjon

Konstituert generalsekretær Gro Osland foretok navneopprop:

Følgende representanter møtte for avdelingene:

Østfold

Svein Norheim, Thor Haugsten, Victoria Brand Grønbeck

Oslo og Akershus

Sten Sture Larre, Ragnvald Bing Lorentzen, Øivind Skøien, Else-Marie Dahll, Margrethe Moe, Kristin Jahnsen, Ola H. Fjeldheim, Stig Lyngved (obs), Benedicte Angell Uteng (obs)

Hedmark

Geir Østerheim, Anne Storbekken

Oppland

Kåre Hosar, Ola Stokstad, Odd Arne Ohnstad, Karin Solbrækken (obs)

Buskerud

Arne Holm, Åmund Bjelland, Inger Lisbeth Skau, Tom Rønningen, Jorunn Wiik (obs)

Vestfold

Dyveke Bast (valgkom.), Ragnar Kristensen, Elisabeth Holmsen, Kaare Bergløff (obs), Bjørn Torkildsen (obs), Bjørn Kvaernes (obs)

Telemark

Mads Rickfelt, Ingrid Skjøtskift, Roger Normann

Aust-Agder

Øyvind Rosenvinge, Nora Moberg Lillegaard

Vest-Agder

Erik Østrådal

Rogaland

Hans Dybvad Olesen, Didrik Hereid, Live Gram

Bergen og Hordaland

Leif Jæger, Bas Vlam

Sogn og Fjordane

Ragnhild Mork, Torkjell Djupedal, Bjørg Alme Johannessen (obs)

Sunnmøre

Trine Naadland, Tormod Bornstein, Judith Musther (obs), Kirstin Graff (obs)

Romsdal

Knut Bryn

Nordmøre

Toril Røsand

Den trønderske

Terje Bratberg, Karl Morten Steinvik, Kristen Mo, Jon-Arild Johansen

Den gamle Bergstad

Pål Rønning, Eli Høsøien

Nord-Trøndelag

Torbjørn Rønning

Nordland

Gisle Jakhelln, Sverre Tåga

Troms

Bodil Ruud, Ronny Leding

Finnmark

Jørgen Dahl, Olaug Bye Gamnes, Svein H. Sørensen (obs), Anne-Lise Pedersen (obs)

Øvrige representanter:

Representantskapet

Sigrud Lindstad, Astri M. Lund

Hovedstyret

Marianne Roald Ytterdal, Roy Åge Håpnas, John Steen Holm, Ove Losnegård, Torill N. Klevmark, Mette Paavola, Karl Gervin, Else M. Skau

Administrasjonen

Gro Osland, Eli-Sofie Thorne, John Arne Balto, Eva Bekkely, Rita Langdalen, Åse Dammann

Valgkomiteen

Karin Solbrækken

Av de tilstedeværende var det 55 stemmeberettigede. I tillegg ble det godkjent 4 fullmakter. Til sammen 59 stemmer.

Telegram til Hennes Majestet Dronning Sonja:

Representantskapets ordfører, Sigrud Lindstad fremmet forslag om å sende telegram til foreningens høye beskytter, H.M. Dronning Sonja, med følgende ordlyd:

«Fortidsminneforeningens høyeste organ, representantskapet, avholder sitt ordinære årlige møte i Sør-Varanger denne sommeren.

Representantskapet vil med dette sende sine beste hilsener til Hennes Majestet Dronning Sonja, Fortidsminneforeningens høye beskytter!

Fortidsminneforeningen ser det som en stor ære at Hennes Majestet i sin særdeles hektiske hverdag har sett seg i stand til å reise til Borgund sankthansaften for å åpne foreningens nye besøks-senter ved den gamle stavkirken. Dette er en betydelig milepæl i foreningens meget lange historie – og vi er svært glade for at Hennes Majestet er den som vil stå for den offisielle åpningen av senteret.

Med vennlig hilsen

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Sigrud Lindstad

Representantskapets ordfører»

Vedtak:

Enstemmig vedtatt

17. juni 2005 mottok Fortidsminneforeningen svar fra Det kongelige slott:

«H.M. Dronningen har bedt meg takke Fortidsmin-

neforeningen for den hyggelige hilsenen fra representantskapets årlige møte i Sør-Varanger 11. juni.

Med hilsen

Berit Tversland

Kabinettssekretær»

Møtefunksjonærer

Følgende møtefunksjonærer ble valgt ved akklamasjon etter forslag fra hovedstyret:

Redaksjonskomité for strategiplanen

Roy-Åge Håpnas, (hovedstyret), leder, Bodil Ruud, (Troms avdeling), John-Arne Balto, (hovedadministrasjonen), sekretær.

To representanter til å underskrive protokollen

Olaug Bye Gamnes, Åmund Bjelland

Tellekorps

Rita Langdalen, Jorunn Wiik, Benedicte Angell Uteng

Referent

Eli-Sofie Thorne, Åse Dammann

2. Hovedstyrets årsmelding, 2004

Hovedstyremedlem Ove Losnegård la fram styrets forslag til årsmelding for 2004.

Ragnhild Mork, Sogn og Fjordane avdeling, fremmet forslag om tillegg i kapitlet om eiendomsforvaltning: «Den 29.10.04 fatta hovudstyret vedtak om å overta forvaltningsansvaret for Borgund stavkyrkje frå 01.01.05 og inn til vidare. Vedtaket vart fatta uten at avdelinga var varsla på førehand eller invitert til møtet. Sogn og Fjordane avdeling har forvalta Borgund stavkyrkje i 10 år.»

Vedtak:

Årsmeldingen 2004 enstemmig godkjent med ovennevnte tillegg

3. Hovedstyrets regnskap, 2004

Hovedstyremedlem John Steen Holm orienterte om den økonomiske situasjonen og la fram styrets forslag til regnskap for 2004. Astri M. Lund leste revisjonsberetningen.

Det fremkom noen spørsmål som ble besvart av fung. generalsekretær Gro Osland.

Vedtak:

Regnskapet for 2004 ble enstemmig godkjent.

4. Strategi for perioden 2005–10

Hovedstyrets nestleder Roy Åge Håpnæs la fram forslag til ny strategiplan for kommende 5-års periode. Det fremkom en del forslag til endringer i dokumentet.

Forslag 1

Forslagsstiller: Oslo og Akershus avdeling, Side 5, tillegg linje 15: «Nasjonal vervekampanje gjennomføres innen utgangen av 2006.»

Redaksjonskomiteens innstilling:

Følgende formulering vedtas: «Fortidsminneforeningen sentralt skal dra i gang en nasjonal vervekampanje innen utgangen av 2006. Avdelingene tiltenkes en sentral rolle i gjennomføringen av denne.»

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 2

Forslagsstiller: Oslo og Akershus avdeling, Side 5, tillegg linje 45: «Foreningen skal ta initiativ til en årlig konferanse om kulturminnevern.»

Redaksjonskomiteens innstilling:

Forslaget vedtas.

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 3

Forslagsstiller: Oslo og Akershus avdeling, Side 6, tillegg (nytt) linje 51: «Foreningen sentralt skal utarbeide en kokebok i praktisk kulturminnevern til bruk internt/eksternt.»

Redaksjonskomiteens innstilling:

Følgende formulering vedtas: «Fortidsminneforeningen skal initiere et studieopplegg for kulturminnevern (studieheftet skal bli en kokebok i frivillig arbeid med vernesaker), som både kan brukes internt og eksternt.»

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 4

Forslagsstiller: Ragnar Kristensen. Side 3, linje 42, forslag til nytt avsnitt: «Selv om Fortidsminneforeningen ønsker å få kommunene sterkere på banen i kulturminnesammenheng (ved at de får komunedelplaner om kulturminner og ved at de blir flinkere til å bevaringsregulere), mener foreningen at kulturminneinteressene er best tjent med en sterk nasjonal forankring av kulturminnepolitikken. Fortidsminneforeningen er derfor skeptisk til en ytterligere desentralisering av myndighet i kulturminnevernet. Fortidsminneforeningen vil i perioden delta aktivt i debatten om hvordan kulturminneforvaltningen i landet skal organiseres.»

Redaksjonskomiteens innstilling:

Forslaget vedtas.

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling vedtatt mot en stemme.

Forslag 5

Forslagsstiller: Dyveke Bast. Side 4, stryk setningene på linje 8–9 («For å nå dette målet ...») og erstatt med følgende: «Kunnskap om kulturminnevern er tatt med både i formål og kunnskapsmål i de nye læreplanene. Dette gjelder både studiespesialiserende og yrkesfaglige studieprogram. Fortidsminneforeningen bør utvikle materiell som kan brukes i den forbindelse. Det er spesielt viktig å styrke opplæringen i tradisjonelle arbeidsmåter innen håndverksfagene.»

Redaksjonskomiteens innstilling:

Forslaget vedtas.

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 6

Forslagsstiller: Sunnmøre avdeling ved Trine Nådland og Tormod Bornstein. Side 6, linje 22–23 strykes.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Forslaget avvises. Det tas inn følgende tillegg på linje 23: «Retningslinjer for eventuelle overføringer utarbeides i løpet av perioden.»

Vedtak:

Forslaget fra Sunnmøre ble trukket, og redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag 7

Forslagsstiller: Leif Jæger. Alle endringene gjaldt side 2: Linje 13–17 flyttes til linje 6. Linje 29–30 flyttes til linje 12, og reformuleres slik: «Fortidsminneforeningen skal være en vital og slagkraftig organisasjon; den viktigste premissleverandøren i den kulturminnepolitiske debatten.» «Fire» i linje 19 endres til «fem».

Redaksjonskomiteens innstilling:
Forslaget vedtas.

Vedtak:

Redaksjonskomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 8

Forslagsstiller Kristen Mo. S. 3, linje 32, endres til «Stimulere til økt kulturminneforskning».

Redaksjonskomiteens innstilling:
Forslaget avvises.

Vedtak:

Forslaget falt mot 11 stemmer, 2 avholdt seg fra å stemme.

Da man hadde votert over de enkelte endringsforslagene, tok man strategiplanen opp til helhetlig behandling.

Hovedstyrets innstilling:

Strategiplanen for 2005–2010 vedtas med de endringer som har fått flertall.

Vedtak:

Strategiplanen for 2005–10 med endringer enstemmig vedtatt.

5a. Arbeidsprogram 2005–2006

Hovedstyrets leder, Marianne Roald Ytterdal presenterte arbeidsprogrammet. Saken ble drøftet.

Vedtak:

Arbeidsprogrammet 2005-2006 ble tatt til etterretning

5 b. Budsjett 2005 og foreløpig budsjett 2006

Budsjettene ble drøftet.

Vedtak:

Budsjettene ble tatt til etterretning

6. Innkomne saker

Oslo og Akershus hadde fremmet to saker. Begge sakene bortfalt etter behandling av arbeidsprogrammet.

7. Lovendringsforslag

Hovedstyret fremmet forslag om tilføyelse i § 15 i foreningens lover (ny tekst i kursiv):

§ 15 Opplysning

Foreningen kan kun oppløses av to på hverandre følgende ordinære representantskapsmøter. Til dette kreves minst 3/4 flertall av de avgitte stemmer på møtene. Skulle foreningen fatte vedtak om oppløsning, bestemmer en komité bestående av representantskapets ordfører, varaordfører og hovedstyret til hvem foreningens eiendommer, likvide midler, arkiv, bibliotek etc. skal overdras, *dog slik at mottatte gaver, som etter Skattelovens § 6-50 gir rett til fradrag for giver, skal anvendes i samsvar med Fortidsminneforeningens formål.*

Vedtak:

Tilføyelsen enstemmig vedtatt

8. Medlemskontingent og fordelingsnøkkel

Hovedstyret hadde fremmet forslag om at kontingentsatsene og fordelingsnøkkelen for 2005 ble opprettholdt for 2006.

Vedtak:

Forslaget enstemmig vedtatt.

9. Valg

Valgkomiteens leder Dyveke Bast gjennomgikk valgkomiteens arbeid og la fram komiteens innstilling:

Representantskapet

Ordfører: Sigrid Lindstad, gjenvalg, for ett år

Varaordfører: Astri M. Lund, gjenvalg, for ett år

Vedtak:

Valgkomiteens innstilling vedtatt ved akklamasjon

Hovedstyret

Marianne Roald Ytterdal, gjenvalg, ett år
John Steen Holm, gjenvalg, ett år
Torill N. Klevmark, gjenvalg, to år

Vedtak:

Valgkomiteens innstilling vedtatt ved akklamasjon.

1.–3. vararepresentant (i rekkefølge):

Mette Paavola, gjenvalg, for ett år
Karl Gervin, gjenvalg, for ett år
Else M. Skau, gjenvalg, for ett år

Vedtak:

Valgkomiteens innstilling vedtatt ved akklamasjon

Valgkomite

Valget ble ledet av representantskapets ordfører

Hovedstyrets forslag var slik:

Dyveke Bast, leder, gjenvalg, for ett år
Bodil Ruud, ny, for ett år
Sten Sture Larre, ny, for ett år

Vedtak:

Hovedstyrets innstilling vedtatt ved akklamasjon.

Valg av revisor

Revisjon 1 Nor AS v/Trond Syversen ble foreslått gjenvalgt

Vedtak:

Revisor gjenvalgt.

Resolusjoner

Resolusjonskomiteen ved Karl Gervin og John Arne Balto la fram følgende forslag til resolusjoner:

Resolusjon nr. 1

Sats på skatte- og avgiftsincentiver i kulturminnevernet!

Kulturminnevernet er avhengig av at det offentlige stimulerer verneinnsats hos private eiere av kulturminner. Dessverre satses myndighetene for tiden ensidig på tilskudd som virkemiddel. Tidligere har også skatte- og avgiftssystemet vært brukt til å stimulere verneinnsats hos de private.

Fortidsminneforeningen er glad for den opptrapp-

ingen av statlige tilskuddsmidler som nå varsles. Men foreningen er av den bestemte oppfatning at dette bør suppleres med incitamentsordninger i skatte- og avgiftssystemet. Hvis vi får det i tillegg, vil de nasjonale målsettingene for kulturminnevernet nås raskere.

Bedre skatte- og avgiftsmessige betingelser vil ha stor betydning for enkeltmenneskers motivasjon og holdninger til det å ta vare på kulturminner. Særregler for kulturminner og kulturmiljøer vil også være et mer forutsigbart virkemiddel enn direkte tilskudd, som i større grad kan endres fra år til år.

Fortidsminneforeningen krever derfor at staten:

- Innfører et generelt momsfratak (eller ordning for momsrefusjon) for antikvarisk vedlikehold (materialer og håndverkertjenester) på fredede kulturminner og kulturmiljøer, samt på bygninger og anlegg som er vernet etter plan- og bygningsloven og verneverdige (listeførte) fartøy.
- Endrer reglene slik at utgifter knyttet til det å ta vare på fredede og bevaringsregulerte eiendommer (både det som i dag kalles «vedlikehold» og det som kalles «påkostninger» i skatteloven) regnes som fradragsberettiget vedlikehold i skattelovens forstand, så sant de skjer i samsvar med retningslinjer gitt av antikvariske myndigheter eller andre verneinstanser.
- Innfører regler som fritar eiere av fredede eller bevaringsregulerte hus fra å betale kommunal eiendomsskatt.
- Gir et generelt prosentmessig skattefradrag av boligens ligningsverdi på fredete og bevaringsregulerte eiendommer.
- Utvikler en ordning for bygninger som ikke er i bruk, med fradragsmulighet for eier når man har vedlikehold og restaurering av disse.
- Innfører fradragsmulighet for antikvarisk vedlikehold av verneverdige våningshus på gårdsbruk.

For øvrig registrerer Fortidsminneforeningen at eiere av fredede og bevaringsregulerte bygninger ofte får problemer med forsikringsavtalene sine. Noen selskaper nekter å forsikre fredede og verneverdige bygninger; generelt er forsikringer for slike hus dyrere. Fortidsminneforeningen mener derfor at staten, som selvassurandør, må inkludere de fredede og bevaringsregulerte bygningene i denne ordningen, slik at antikvarisk reparasjon/gjenoppbygging ved skade dekkes av staten. Det må være en forutsetning for slik dekning, at skaden ikke skyldes eieres uaktsomhet. I utgangspunktet

må det imidlertid forutsettes at den enkelte eier har en «normal» forsikringsavtale i bunnen, som dekker eieres behov dersom reparasjon/gjenoppbygging ikke vil være aktuelt.

Fortidsminneforeningen mener også at skatte- og avgiftssystemet bør benyttes til å stimulere det generelle kulturminnearbeidet i Norge. Dette bør gjøres ved at staten:

- Unntar alle forsknings- og utredningsoppdrag i kulturvernet for momsplikt.
- Unntar alle arkeologiske undersøkelser og utgravninger fra merverdiavgift (eller innfører en ordning for momsrefusjon).
- Gjør gaver til frivillige aktører i kulturminnevernet fradragsberettigede for giver, uten beløpsgrense.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt

Resolusjon nr. 2

Vi må få en verneoffensiv for kystkulturen!

Fortidsminneforeningen er glad for at det er økende interesse for å verne den viktige delen av norsk kulturarv som knytter seg til kystkulturen. Dessverre har kystkulturen vært nedprioritert i kulturminnevernet i tiden som har gått.

I Kulturminnemeldingen (St. meld. 16, 2004–05) varslet regjeringen en økt satsing på kystkultur. Noen av de viktigste tiltakene som varsles er at staten skal:

- Etablere et verdiskapningsprogram med vekt på kystkultur.
- Styrke og utvikle fartøyvernets rolle som pådriver for lokal verdiskapning langs kysten.
- Legge større vekt på verdiskapning i Kulturminnefondets satsinger.
- Utvikle bevaringsplaner som sikrer flere kulturminner og kulturmiljøer langs kysten og legge til rette for vern gjennom bruk.
- Øke de statlige tilskuddene til fredede og fredningsverdige kulturminner langs kysten.
- Utvikle tematiske og geografiske verneplaner for et utvalg marinarknologiske kulturminner.

Fortidsminneforeningen mener at det er viktig at disse tiltakene blir gjennomført. En ufravikelig forutsetning for dette, er at den varslede opptrappingen av tilskuddsmidler som blir delt ut av Riksantikvaren og fylkeskommunene blir gjennomført etter den planen som regjeringen kaller «optimal». Med andre ord må Riksantikvar og fylkeskommu-

ner få 175 millioner mer til utdeling (sammenlignet med 2005-nivå) i løpet av de kommende fire årene.

Fortidsminneforeningen mener også det er viktig at Kulturminnefondet styrkes kraftig i løpet av kommende stortingsperiode. Her har stortingsflertallet gått lengre enn regjeringen, og krevd at Kulturminnefondet må få 1,4 milliarder i grunnkapital innen 2009. Dette vil gi en årlig avkastning på ca. 60 millioner kroner. Fortidsminneforeningen understreker imidlertid at det langsiktige målet må være å bygge Kulturminnefondet opp til å få en årlig avkastning på 100 millioner kroner – slik det ble anbefalt i NOU 2002: 1 *Fortid former framtid*.

Fortidsminneforeningen tror også at staten, dersom man legger opp til å benytte skatte- og avgiftsincitamentene, vil komme mye lengre i sitt arbeid for å verne kystkultur. Ikke minst i Finnmark vil det merkes at staten satser sterkere på å verne kystens kulturminner!

Kulturminnevern er også vern av kultur, miljø og samfunnsmessige verdier. For en levedyktig kystkultur er det tradisjonelle næringsgrunnlaget viktig. En politikk som ivaretar kystfiske og bosetting vil ofte være til gagn for kulturminnevernet. Fortidsminneforeningen mener disse aspekter må vektlegges i utformingen av de aktuelle politikkområder.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt

Resolusjon nr. 3

Bevar kystbyenes sjøfront!

Fortidsminneforeningen oppfordrer lokalpolitikere i våre tradisjonsrike kystbyer til å ta vare på byenes og tettsteders sjøfront, deres historiske ansikt mot verden.

Vi opplever for tiden en sterk utbyggingsinteresse med høy utnyttelsesgrad i kystbyenes sjøfront. Dette endrer gammel steds karakter og å kaster vrak på unike steds kvaliteter. Frem til jernbanen og bilen overtok hovedrollen som transportmiddel, var det sjøen som dannet premissene for utviklingen av våre byer. Tilreisende kom sjøveis og byens ansikt var vendt mot havet. Til i dag har de fleste av våre kystbyer bevart sitt tradisjonsrike forhold til sjøen gjennom arkitektur og byrom. En lang og ubrutt utvikling, arkitektonisk, sosialt og økonomisk. Denne utviklingen gjenspeiler seg i bebyggelsen, stedets historie er lesbar.

Vi ser nå at sterke økonomiske krefter vil ha videre utvikling som vil gå på bekostning av vesentlige kulturkvaliteter. Gammel bebyggelse fortettes, sjøområder utfylles og strandlinjer endres. Kommuner er ofte velvillige og følger gjerne opp med forandringer av tidligere vedtatte reguleringsformål og planer. Kystbyenes sjøfront er i dag mange steder under meget sterkt press og mange viktige særepreg vil gå tapt om mange av de foreslåtte utbyggingssprosjektene vedtas og realiseres.

Vi oppfordrer våre politikere til å respektere kystbyenes egenart og historiske bykarakter ved å vise tilbakeholdenhet med endringer av kystbyenes sjøfront. Byens fasade mot sjøen er resultatet av en århundrelang prosess. Her finnes trekk og kvaliteter som vi verdsetter høyt og som tilhører oss alle. Dette er kulturkvaliteter som ikke må ødelegges.

Vi ber derfor om nasjonale retningslinjer for vern av kystbyenes sjøfronter. Vern av kystbyenes sjøfronter må så nedfelles i kommuneplaner og komunedelplaner. Dispensasjonspraksis i den enkelte byggesak bør være streng, slik at fellesskapets interesser i bevaring av kystbyenes sjøfronter sikres.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt

Avslutning

Hovedstyrets leder, Marianne Roald Ytterdal, holdt en tale hvor hun viste til de store oppgaver foreningen har, og den største enkeltsatsing i foreningens nyere historie, byggingen av besøkssenteret ved Borgund stavkirke, som dronning Sonja skal åpne 23. juni. Hun orienterte videre om hvor langt man var kommet i ansettelsesprosessen for ny generalsekretær, og beklaget at hun ikke kunne offentliggjøre noe navn i den forbindelse. Representantskapets ordfører, Sigrid Lindstad, takket representantene for et konstruktivt samarbeid og erklært representantskapsmøtet 2005 for hevet.

Øvrig program

Torsdag 9. juni – Ankomstdag

Etter at delegatene var innkvartert ved Svanvik Folkehøgskole og Svanhovd Miljøsentert, var det omvisning i området og i Svanvik leir. Kvelden ble avsluttet med omvisning og konsert i Svanvik kapell.

Fredag 10. juni – Fagdag

Tema: «Møte i Grenseland». Jørgen Dahl fungerte som møteleder og presenterte foredragsholderne: «Stat, nasjon og etnisitet på Nordkalotten i historisk perspektiv» v/professor Einar Niemi, Universitetet i Tromsø. «Etnisk mangfold i Grenselandet. Relasjoner mellom folkegrupper» v/forsker Steinar Wikan, Svanhovd Miljøsentert. «Nordmenn og samer – to folk – ett territorium. Fra Finneskatten til Finnmarksloven» v/historiker Steinar Pedersen, Tana. «Samisk byggeskikk i Varanger» v/rådgiver og arkitekt Randi Sjølie, Sametinget.

Et interessant fagdagsprogram ble avsluttet med tur til Lanabukt med orientering om Sven Foyns landanlegg ved Olaus Bye Gamnes, og videre til Grense Jakobselv med besøk i Kong Oscar IIs kapell, hvor det ble gitt en orientering av historiker Svein H. Sørensen. Kvelden ble avsluttet med middag på stranden.

Søndag 12. juni Opplevelsesdag: «En reise i Varanger»

Befaring med buss til Strand Museum, 96-høyden, Utnes gamle tollstasjon og Kirkenes, hurtigruten til Vardø, omvisning på Vardøhus, buss til Hamningberg, Vadsø, omvisning og bespisning på Kjeldsenbruket og i Neiden kapell fra 1902 med retur til Svanvik.

Som tilleggsprogram deltok noen av representantene på dagstur til Pechenga eller to dagers tur til Murmansk.

Sigrid Lindstad
Representantskapets ordfører

Olaus Bye Gamnes

Åmund Bjelland